

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО**

УДК 343

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.42>

ГАГАЧ В.А.

**ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ЗА УЧАСТІ (СПРИЯННЯ) ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ****ORGANIZATION AND PLANNING OF INVESTIGATIONS INTO CRIMINAL
OFFENSES IN THE FIELD OF ECONOMIC ACTIVITY COMMITTED WITH
THE PARTICIPATION (ASSISTANCE) OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS**

Метою статті є формулювання теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо організації і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що вчиняються за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів. Предметом дослідження є організація та планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що вчиняються за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів. Результати дослідження показали, що діяльність із розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів вимагає формування єдиного підходу до розроблення ефективної методики. Її важливою складовою є організація і планування досудового розслідування.

Констатовано, що організація розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів – це цілеспрямована діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється за процесуального керівництва слідчого, детектива органу досудового розслідування, передбачає прийняття ним рішень організаційного, процесуального і тактичного характеру, з метою забезпечення ефективного проведення процесуальних дій, налагодження взаємодії з різними суб'єктами, спільний обмін інформацією та контроль за діяльністю з розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії задля реалізації завдань визначених кримінальним процесуальним законодавством.

Констатовано, що організація та планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, які вчиняються за сприяння працівників правоохоронних органів, вимагає системного, комплексного підходу та повинна відбуватися із урахуванням широкого спектру обставин, які можуть впливати на процес і результати розслідування.

Ключові слова: *організація розслідування, план розслідування, планування, кримінальне провадження, кримінальні правопорушення, сфера господарської діяльності, корупційні кримінальні правопорушення, кримінальні правопорушення в сфері службової діяльності, Державне бюро розслідувань, правоохоронні органи.*

The purpose of the article is to formulate theoretical principles and practical recommendations regarding the organization and planning of the investigation of criminal offenses in the field of economic activity committed with the participation (facilitation) of law enforcement officers. The subject of the study is the organization and planning of the investigation of criminal offenses in the field of economic activity, which are committed with the participation (assistance) of law enforcement officers. The results of the study showed that the activity of investigating criminal offenses in the field of economic activity, committed with the assistance of law enforcement officers, requires the formation of a unified approach to the development of effective methods. Its important component is the organization and planning of the pre-trial investigation.

It was established that the organization of the investigation of criminal offenses in the field of economic activity committed with the assistance of law enforcement officers is a purposeful activity of authorized subjects, which is carried out under the procedural guidance of an investigator, a detective of a pre-trial investigation body, and involves the adoption by him of decisions of an organizational, procedural and tactical nature. In order to ensure the effective conduct of procedural actions, establishing cooperation with various subjects, provides for joint exchange of information and control over the activity of investigating criminal offenses of the specified category in order to implement the tasks defined by the criminal procedural legislation.

It was established that the organization and planning of the investigation of criminal offenses in the field of economic activity, which are committed with the assistance of law enforcement officers, requires a systematic, comprehensive approach and must take into account a wide range of circumstances that can affect the process and results of the investigation.

Key words: *investigation organization, investigation plan, planning, criminal proceedings, criminal offenses, sphere of economic activity, corruption criminal offenses, criminal offenses in the field of official activity, State Bureau of Investigation, law enforcement agencies.*

Постановка проблеми. Діяльність із розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, вчинених за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів, вимагає формування єдиного підходу до розроблення ефективної криміналістичної методики розслідування. Її важливою складовою є організація і планування досудового розслідування.

Мета статті полягає у висвітленні окремих аспектів організації та планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що вчиняються за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів.

Основний зміст. З позиції А.В. Сорочан, одним з найважливіших напрямів слідчої діяльності є вирішення організаційних питань, що виникають в процесі розслідування злочинів. Водночас, створенню надійної організаційної структури має передувати оптимальне планування, управління і ефективна тактика розслідування [1, с. 455].

Подібної точки зору дотримується С. С. Чернявський, який в контексті висвітлення концептуальних засад комплексної методики розслідування фінансового шахрайства, зауважує, що запорукою ефективного розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень є раціональна організація діяльності, що передбачає обрання оптимальних методів одержання доказової інформації із дотриманням встановлених законом процедур та з урахуванням особливостей механізму слідоутворення [2, с. 178].

Зазначене стосується і організації та планування розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, які вчиняються за сприяння працівників правоохоронних органів. Оскільки розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності ставить перед слідчим різні завдання, вирішення яких вимагає використання специфічних методів, прийомів й форм організації розслідування [3, с. 386-388].

Варто погодитись із думкою колективу авторів (В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко), що планування тісно пов'язане з організацією розслідування в конкретному кримінальному провадженні, під яким розуміють комплекс заходів для створення оптимальних умов його реалізації. Якщо сутність планування полягає в тому, щоб вірно окреслити програму дій під час досудового розслідування, організація розслідування полягає в забезпеченні реалізації наміченого плану. Планування та організація органічно зв'язані, оскільки перше передбачає здійснення другого [4, с. 399].

На важливості використання принципів організованості та плановості звертає увагу у своїх дослідженнях і вчений Н. М. Татарин. Таким чином, слід зауважити, що планування є невід'ємною складовою діяльності з організації розслідування кримінальних правопорушень, зокрема у сфері господарської діяльності, які вчиняються за сприяння працівників правоохоронних органів. Саме завдяки організованості та планового характеру розслідування забезпечується ефективне виконання завдань кримінального провадження, дотримання процесуальних строків, послідовність проведення процесуальних дій, виявлення та затримання злочинців [5, с. 131–133].

В теорії кримінального процесу наголошується на важливості використання в ході досудового розслідування організаційних аспектів такої діяльності. Так в контексті правового регулювання досудового розслідування, організаційні аспекти вказаної стадії кримінального провадження слід розглядати через призму діяльності із забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи на стадії досудового розслідування, зокрема зосереджуючи свою увагу на процесуальній діяльності слідчого, прокурорському нагляді, судовому контролю, застосуванні міжнародних правових стандартів [6, 212–293].

Органи досудового розслідування повинні адаптуватись до постійних змін, які відбуваються у законодавстві, з метою розробки чіткого алгоритму, який сприятиме здійсненню дієвих заходів з організації та планування розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів. Існують певні прогалини й в методиці розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень, що не може швидко адаптуватися під реальні потреби сьогодення.

При цьому, як стверджують окремі науковці (Н.М. Ахтирська), глобалізаційні процеси потребують спільного вирішення проблем, що супроводжується об'єктивною оцінкою ситуації, визначенням сфери та обсягу міжнародної співпраці, механізмів взаємодії правоохоронних органів, адаптацією кращих світових практик до національних правових систем [7].

Таким чином, організація розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів – це цілеспрямована діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється за процесуального керівництва слідчого, детектива органу досудового розслідування, та передбачає прийняття ним рішень організаційного, процесуального і тактичного характеру, з метою забезпечення ефективного проведення процесуальних дій, налагодження взаємодії з різними суб'єктами, спільний обмін інформацією та контроль за діяльністю з розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії задля реалізації завдань визначених кримінальним процесуальним законодавством.

Крім того, слід наголосити на тому, що суспільна небезпечність кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що вчиняються за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів полягає в тому, що подібні категорії кримінальних правопорушень характеризуються високим рівнем латентності. Оскільки працівники правоохоронних органів вступивши у злочинний зв'язок із окремими особами чи організованими злочинними групами, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності використовують своє службове становище для прикриття їх злочинного діяння шляхом розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування, допускають навмисне спотворення, знищення чи втрату доказів, затягування досудового розслідування, залякування свідків, потерпілих з метою надання ними недостовірних даних про кримінальне правопорушення тощо.

Зазначене зумовлює актуальність дослідження питань присвячених організації та планування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що вчиняються за участі (сприяння) працівників правоохоронних органів.

Загальновідомо, що для повного, швидкого та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень слідчий повинен у кожному кримінальному провадженні визначати, що саме необхідно з'ясувати, тобто які фактичні обставини розслідуваного явища повинні бути встановлені та у яких межах, які заходи повинні бути вжиті для забезпечення здійснення правосуддя й попередження вчинення кримінальних правопорушень, вирішення яких здійснюється за допомогою організації і планування розслідування [8, с. 278].

Сьогодні, практика діяльності правоохоронних органів та суду свідчить про те, що чимало підприємницьких структур є цілком кримінальними новоутвореннями, які суттєво гальмують позитивний розвиток господарської діяльності в Україні [9, с. 158].

Організація розслідування передбачає створення оптимальних умов для розслідування і містить такі напрямки діяльності: а) своєчасне розроблення узгодженого плану заходів при розслідуванні; б) належну координацію діяльності слідчих, оперативно-розшукових органів

і судово-експертних установ; в) проведення систематичних оперативних нарад слідчо-оперативних груп з метою обміну інформацією і врахування динаміки планування. Умовами правильної організації розслідування повинен бути чіткий розподіл обов'язків між членами слідчо-оперативних груп і забезпечення останніх необхідними технічними засобами, які сприяють оперативності розслідування злочинів (В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журavelь та ін.) [10].

Діяльність із розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, вчинені за сприяння працівників правоохоронних органів вимагає формування єдиного підходу до розроблення ефективної методики. Розглянемо деякі аспекти, що впливають на організацію розслідування кримінальних правопорушень у цій сфері:

1. Класифікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

2. Правове забезпечення організації розслідування кримінальних правопорушень в розглядуваній сфері.

3. Спеціалізовані методики розслідування кримінальних правопорушень у господарській сфері (аналіз бухгалтерських документів, вивчення фінансових потоків, виявлення легалізації доходів та інші практичні підходи).

3. Доступ до ресурсів, або іншими словами техніко і тактико-криміналістичне забезпечення, експертне забезпечення (фінансування, персонал, технічні засоби та спеціалізовані знання).

4. Взаємодія з іншими органами (розслідування таких кримінальних правопорушень вимагає налагодження співпраці з податковими органами, банками, аудиторськими компаніями та іншими структурами тощо).

Слід погодитись з думкою І. Р. Пашинської, яка в контексті розслідування злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами у сфері господарської діяльності наголошує на важливості успішної організації роботи правоохоронних органів та правильності проведення слідчих (розшукових) дій в ході розслідування таких кримінальних правопорушень. Вчена зазначає, що організація роботи передбачає створення всіх умов на період розслідування, забезпечення взаємодії з оперативними та експертними підрозділами та іншими службами, задіяними в проведенні слідчих дій, розробка і проведення оперативно-тактичної операції або комбінації [11, с. 190].

В контексті нашого дослідження коло суб'єктів, які уповноважені на здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності визначається ступенем тяжкості зазначеної категорії кримінальних правопорушень, та включає в себе:

1) слідчих органів служби безпеки, які здійснюють розслідують кримінальні правопорушення за ст. 201 (контрабанда) та ст. 201-1 (переміщення через митний кордон поза митним контролем або з приховуванням від нього лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі України) Кримінального кодексу (КК) України;

2) детективів Бюро економічної безпеки (БЕБ) України, уповноважених на розслідування господарських кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконною діяльністю з організації або проведення азартних ігор, лотерей (ст. 203-2), незаконним виготовленням, зберіганням, збутом підакцизних товарів (ст. 204), підробленням документів, що подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та ФОП (ст. 205-1), ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212), протидією законній господарській діяльності (ст. 206 КК України);

3) детективів Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), що здійснюють розслідування за ст. 206-2 (протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації), ст. 209 (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом), ст. 210 (нецільове використання бюджетних коштів), ст. 211 КК України (видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету) за умов, закріплених у ч. 5 ст. 216 КПК, зокрема, якщо вони вчинені вищими посадовими особами);

4) слідчих Державного бюро розслідувань (ДБР), які уповноважені на розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності у випадках, визначених ч. 4 ст. 216 КПК (зокрема, які вчинені вищими службовцями), крім тих випадків, коли досудове розслідування відноситься до підслідності НАБУ;

5) слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України (незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима тощо).

Крім того, не викликає сумніву той факт, що слідчий, детектив органу досудового розслідування в ході розслідування таких кримінальних правопорушень постійно взаємодіє з іншими суб'єктами.

Налагодження такої взаємодії в ході організації розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів повинно відбуватись на всіх її етапах, та включати в себе спільне планування розслідування, планування слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, спільне їх проведення, залучення спеціалістів, експертів. Крім того, зважаючи на складний характер таких кримінальних правопорушень, їх багатоепізодність, високий рівень протидії з боку злочинців, триваючий характер кримінальних правопорушень, корупційну складову тощо, доцільним видається необхідність використання в організації розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів, групового методу розслідування.

З цього приводу В.В. Топчій наводить вагомні аргументи щодо застосування групового розслідування при вчиненні окремих видів кримінальних правопорушень. Автор зокрема виділяє умови, за наявності яких доцільно застосовувати груповий метод розслідування: 1) велика кількість епізодів злочинної діяльності, які необхідно розслідувати в межах одного кримінального провадження; 2) значна кількість версій про обставини вчинення злочину, які необхідно перевірити; 3) значна кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за одним провадженням; 4) необхідність здійснення розслідування одночасно в різних місцях; 5) необхідність провадження значної кількості слідчих (розшукових) дій протягом короткого проміжку часу; 6) проведення розслідування різними мовами. Процес планування при такій формі розслідування набуває деякої специфіки [12, с. 169–174].

Під час планування необхідно дотримуватися вимог торії криміналістики: план розслідування необхідно складати з таким розрахунком, щоб слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії та інші процесуальні дії гарантували ґрунтовну перевірку всіх висунутих версій, вирішення поставлених завдань; у план необхідно включати лише ті слідчі (розшукові) дії, які гарантують досягнення об'єктивного результату: слідчі (розшукові) дії та інші заходи повинні забезпечувати достовірне встановлення всіх обставин, які підлягають встановленню в кримінальному провадженні [4, с. 402–403].

Значення планування розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів визначається також сукупністю завдань, які вирішуються в ході здійснення такої діяльності. Так, до загальних завдань планування, під час розслідування кримінальних правопорушень розглядуваної категорії ми відносимо:

- визначення напрямів розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів;
- формування кола суб'єктів, яких необхідно залучити до процесу організації, планування та безпосереднього розслідування таких кримінальних правопорушень;
- вибір ефективних техніко-криміналістичних засобів і тактико-психологічних прийомів з урахуванням особливостей кожного конкретного кримінального провадження;
- забезпечення найбільш дієвого поєднання оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) під час розслідування таких кримінальних правопорушень;
- сприяння економії сил і засобів слідчого апарату, швидкість розслідування;
- забезпечення об'єктивності, повноти, та всебічності розслідування.

Окремі науковці (В. Оргинський) виділяють наступні напрями організації планування досудового розслідування кримінальних правопорушень, зокрема у сфері економіки: вивчення, опрацювання та систематизація всього обсягу інформації, що є в розпорядженні у слідчого, зокрема і відомостей, що не належать до процесуальних і мають слідчо-орієнтовний характер; визначення тактичних та стратегічних цілей розслідування на кожний період висунення нових версій, включаючи коректування попередньо висунутих версій; визначення слідчих (розшукових) дій, організаційних заходів та матеріальних витрат слідчого щодо отримання, дослідження та закріплення доказової інформації із урахуванням особистості злочинця, його посади та особливостей протидії, що здійснюється зацікавленими особами; визначення можливостей осіб та органів, що взаємодіють зі слідчим щодо отримання, дослідження і закріплення доказової інформації, а також подолання активів протидії розслідуванню та побудова на основі цього дієвої та ефективної моделі взаємодії; визначення видів та послідовності слідчих (розшукових) дій, застосування тактичних комбінацій та інших заходів, на підставі динамічно змінюваної слідчої ситуації, та закріплення їх у відповідних процесуальних актах; створення організаційної слідчо-оперативної моделі забезпечення безпеки учасників кримінального провадження [13, с. 8–9].

Також слід погодитись із думкою А.І. Синоверського про те, що найбільш важливе значення має саме початковий етап організації розслідування, оскільки саме в цей момент слідчий розпочинає планувати весь процес розслідування, здійснює вибір напряму й засобів розслідування, проводить невідкладні слідчі (розшукові) дії, оцінює слідчу ситуацію, та висуває на її основі слідчі версії, а також планує подальші дії [14, с. 177].

Окремі науковці початковий етап розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються організованими злочинними групами у сфері господарської діяльності розглядають як підсистему слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, контрольно-перевірочних, організаційно-підготовчих та інших заходів, об'єднаних на основі єдності розв'язуваних за їх допомогою завдань, обумовлених стійкою повторюваністю типових слідчих ситуацій [11, с. 151].

У контексті нашого дослідження початковий етап планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів включає в себе аналіз вихідної інформації про подію кримінального правопорушення та на основі цього формування плану розслідування. Також зважаючи на багатоепізодність кримінальних правопорушень, що вчиняються у розглядуваній сфері можливим є складання окремого плану по кожному епізоді, та єдиного загального плану, із яким вони будуть узгоджуватись. Джерелами первинної інформації про факт вчинення такого кримінального правопорушення при цьому можуть бути оперативні відомості, отримані за результатами роботи оперативних підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань НПУ, Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Національного антикорупційного бюро України тощо. Крім того, важливим є організація взаємодії слідчого, детектива із оперативними працівниками цих підрозділів на початковому етапі розслідування, шляхом проведення спільних нарад, планування слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, підбір організаційно-тактичних заходів, тощо.

Наступним етапом планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів є висунення слідчих версій та планування проведення першочергових слідчих (розшукових) дій, що відбувається на основі аналізу та вивчення вихідної інформації про подію кримінального правопорушення. Досить частими на практиці є випадки коли слідчий, детектив на початковому етапі досудового розслідування стикається з браком необхідної інформації про кримінальне правопорушення, відсутністю свідків. Корисним в такому разі буде застосування так званого абстрактного моделювання.

Абстрактне моделювання слідчим (детективом, дізнавачем) події кримінального правопорушення здійснюється за допомогою логічних операцій, здогадок, уяви, практичного досвіду в аналогічних чи подібних кримінальних провадженнях, і втілюється у формі висунення слідчих версій. Причому процес моделювання має декілька етапів: 1) формування у свідомості слідчого (детектива, дізнавача) уявної моделі (здійснюється на підставі відтворення слідчої ситуації на початковому етапі розслідування); 2) формалізування уявної моделі шляхом розробки графіків, схем, планів розслідування, у яких відобразатимуться окремі елементи кримінального правопорушення та їх зв'язки; 3) доповнення моделі новими елементами, які містять достовірні факти, встановлення зв'язків між цими елементами; 4) трансформація моделі на підставі накопичення інформації про подію кримінального правопорушення, скорочення кількості версій до єдиної істинної [15, с. 33].

Нерідко в ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності слідчому, детективу вже після відкриття кримінального провадження та проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій стає відомо про наявність корупційних зв'язків із працівниками правоохоронних органів. Зазначене в свою чергу вимагає відповідних змін в організації розслідування, коригування плану розслідування, за необхідності передачі справи за підслідністю.

Організація проведення слідчих (розшукових дій) та негласних слідчих розшукових дій в ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів також потребує особливої уваги з боку слідчого, детектива органу досудового розслідування. Внаслідок високого ризику втрати, спотворення чи знищення доказів, що свідчать про вчинення такого кримінального правопорушення слідчий, детектив повинен невідкладно організувати проведення таких слідчих (розшукові) дії: огляди (місця події, приміщень і територій, предметів і документів), обшуки, допити потерпілих, свідків і підозрюваних. Зважаючи на специфіку – господарська сфера, важливою буде організація залучення до проведення слідчих (розшукових) дій відповідних спеціалістів (бухгалтерів, аудиторів,

ревізорів, спеціалістів банківської сфери), а також забезпечення наявності відповідного техніко-криміналістичного забезпечення.

Також в ході організації проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів, задля забезпечення допустимості та належності доказів, отриманих за результатами їх проведення, слід дотримуватись стандартів формування таких доказів. Для належного забезпечення такої діяльності окремі автори вважають за доцільну розширювати міжнародну співпрацю щодо збору доказів та обмін інформацією та постійно підвищувати кваліфікацію працівників органів досудового розслідування [16].

Висновки. Отже, провівши ґрунтовний аналіз наукової літератури та емпіричних даних щодо питань організації та планування розслідування кримінальних правопорушень слід констатувати, що організація розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів – це цілеспрямована діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється за процесуального керівництва слідчого, детектива органу досудового розслідування, та передбачає прийняття ним рішень організаційного, процесуального і тактичного характеру, з метою забезпечення ефективного проведення процесуальних дій, налагодження взаємодії з різними суб'єктами, спільний обмін інформацією та контроль за діяльністю з розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії задля реалізації завдань визначених кримінальним процесуальним законодавством.

Діяльність із розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, вчинені за сприяння працівників правоохоронних органів вимагає формування єдиного підходу до розроблення ефективної методики, із урахуванням деяких аспектів, які впливають на її здійснення: особливості класифікації кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності; вивчення правового забезпечення організації розслідування кримінальних правопорушень в цій сфері; врахування спеціалізованих методик розслідування кримінальних правопорушень у господарській сфері; ресурсне забезпечення діяльності органу досудового розслідування; специфіка взаємодії з іншими органами (розслідування таких кримінальних правопорушень вимагає налагодження співпраці з податковими, фінансовими органами, банками, аудиторськими компаніями та іншими структурами тощо).

На основі аналізу навчальної літератури, а також емпіричних даних, елементами організації розслідування кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності вчинених за сприяння працівників правоохоронних органів, які включатимуть певний алгоритм дій слідчого, детектива, є:

1) аналіз та оцінка вихідної інформації про подію кримінального правопорушення для прийняття рішення про початок досудового розслідування та внесення відомостей в ЄРДР, висування слідчих версій, формування початкового плану розслідування;

2) організація проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій із залученням оперативних працівників, спеціалістів, інших учасників з подальшим спільним аналізом результатів їх проведення;

3) створення та організація роботи слідчо-оперативної групи для проведення групового розслідування, розробка спільного плану реалізації матеріалів здобутих оперативним шляхом, проведення регулярних оперативних нарад з обговоренням отриманих результатів і визначенням чергових завдань;

4) вибір тактичних, пошукових, організаційних заходів, спрямованих на розшук, викриття і затримання осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, пошук можливих свідків, виявлення інших матеріалів, що мають значення для кримінального провадження;

5) організація і налагодження взаємодії з іншими правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування (Національним банком України, Фондом державного майна, Міністерством фінансів України, Антимонопольним комітетом, Державною аудиторською службою, тощо);

6) забезпечення необхідної технічної оснащеності та інформаційного забезпечення розслідування (використання криміналістичних обліків, автоматизованих інформаційно пошукових систем);

7) організація налагодження систематичного обміну інформацією і звітності про результати роботи з метою своєчасного уточнення та корегування плану розслідування.

У кожному конкретному випадку організація та планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, які вчиняються за сприяння працівників

правоохоронних органів, вимагає системного, комплексного підходу та повинна відбуватися із урахуванням широкого спектру обставин, які можуть впливати на процес і результати розслідування: характеру кримінального правопорушення, доступності необхідних фінансових, кадрових та технічних ресурсів; компетентності слідчого, детектива який здійснює досудове розслідування; строків та термінів, що встановлені законодавством для проведення розслідування та подання матеріалів до суду, налагодження ефективної взаємодії між компетентними органами, які уповноважені здійснювати запобігання, протидію та розслідування таких кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Сорочан А. В. Організація і планування розслідування шахрайства, що вчиняється на первинному ринку нерухомості. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 454–461. DOI: <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-104-2.51>.
2. Чернявський С.С. Концептуальні засади комплексної методики розслідування фінансового шахрайства. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2009. № 4. С. 177–183.
3. Курман О.В. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності: проблемні питання взаємодії між слідчим, спеціалістом та експертом. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7/2022. С. 386–388. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/93>
4. Криміналістика / В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 544 с.
5. Татарин, Н. М. (2022). Організація та планування розслідування кримінальних правопорушень як об'єкт наукового дослідження. *Теоретичні та прикладні проблеми судової експертизи і криміналістики* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (Харків, 30 вер. 2022 р.), 131–133. https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_202220930/article/view/tataryn
6. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 448 с.
7. Ахтирська Н. М. Трансформація міжнародного співробітництва щодо пошуку доходів, одержаних злочинним шляхом: виклик і потреба часу. *Віче*. 2014. № 18. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/4409/>
8. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика [Текст] : монографія / В. Г. Севрук ; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Людмила, 2022. 1092 с.
9. Трач С. С. (2020). До окремих питань криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. *Юридична наука*, 2(2), 157–166. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-104-2-2.19>
10. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: Монографія / Кол. авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; За ред. В. Ю. Шепітька. Х.: Право, 2006. 624 с.
11. Пашинська І.В. Теоретико-методологічні основи розслідування організованої злочинності у сфері господарської діяльності : дис. ... доктора філософії. Харків. 2023. 296 с. <https://dspace.univd.edu.ua/items/5de74ab8-9658-4796-8773-cccc5340353d>
12. Топчій В.В. Планування розслідування злочинів, учинених організованими злочинними групами. *Юридичний вісник*. № 1(34). 2015. С. 169–174.
13. Ортинський В. Особливості планування розслідування злочинів у сфері економіки. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/mar/9939/8611.pdf>.
14. Синоверський А. І. Організація та планування розслідування кримінальних правопорушень, вчинених організованими злочинними групами в умовах воєнного стану. *Věda a perspektivy*. 2023. № 1 (20). С. 176–178.
15. Лелюк Т.І. Планування розслідування кримінальних правопорушень у системі організації розслідування: тактико-психологічний аспект. *Юридична психологія*. Том 33 № 2 (2023). С. 26–37. DOI: <https://doi.org/10.33270/03233302.26>.
16. Chornous Y, Dulsky O, Morhun N. Collection of Evidence in the Investigation of Crimes: *International and European Standards*. *Journal of Law and Political Science*. Vol. 38. Dated 30/6/2023. P. 385–404. <http://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.24265555>